

L'antisemitisme no existeix

L'ús del mot *antisemitisme* és estès. És un terme comú, un comodí desnaturalitzat, alhora poc popular, gens visualitzat. Pesa de manera especialment crítica damunt Europa. És el passat culpable i l'amenaça futura permanent. És, també, la modernitat inesperada i fallida, el racisme modern que va aparèixer sobtadament en el desenvolupament intel·lectual occidental del segle XIX, en el segle de les revolucions i d'adveniment il·lustrat. Malgrat que es pot ubicar i definir prou correctament, l'antisemitisme en si amaga moltes trampes conceptuals, fins a tal punt que l'antisemitisme no existeix.

En tant que concepte inventat al segle XIX, l'antisemitisme no pot tenir aplicació retroactiva. És a dir, les societats medievals no eren antisemites. És una referència retroactiva incorrecta. M'hi incloc. Cap d'aquelles societats premodernes no tenia una mínima idea de què és l'antisemitisme i, encara menys, de què és el *semita*. Segurament, en el pensament d'aquelles gents medievals, la religió amb ètnia era la manera de comprendre i dividir els grups humans, de practicar un dels nostres moderns *anti-*. En el parlar dels medievals, l'objecte que amaga l'antisemitisme és el jueu, l'israelita, l'hebreu. Són noms que es poden acompanyar dels seus corresponents adjectius. La litúrgia catòlica va fixar l'adjectiu per excel·lència del jueu: *pèrfid*. Fins al 1959, el *pèrfid jueu* era encara recordat en les pregàries de Divendres Sant. L'objecte *anti-*, l'objecte *-fòbic* és el jueu. No hi ha màscara semita. No debades, el món acadèmic comença a preferir *judeofòbia* o *antijudaisme* per exemplificar l'odi, segregació i assassinat del jueu en èpoques anteriors al segle XIX.

El segle XIX és el segle que va teoritzar l'antisemitisme. Per fer-ho possi-

BORJA
VILALLONGA
@vilallonga

ble l'intel·lectual europeu vuitcentista va inventar primer el semita. En el *segle del progrés*, de revolucions i de transformacions socials acusades sota el capitalisme triomfant, les comprensions tradicionals dels grups humans van ser radicalment trastocades. La religió va perdre el seu paper definidor preponderant. Hereus de les exploracions dels segles precedents, el colonialisme i l'imperialisme van produir l'orientalisme. En aquest exotisme no occidental es va gestar el semita. La idea de semita va servir de nova categoria discriminadora per a Europa: va ocupar l'espai que havia representat el jueu. D'ençà de la Revolució francesa, la perfídia jueva havia emprès l'emancipació, l'accés a la ciutadania, la normalització de la vida social, l'adopció d'altres religions, i, en darrer terme, l'assimilació. Si la religió ja no podia discriminar, com es podia operar encara una separació entre l'europeu i el jueu?

En aquest punt va aparèixer la teoria de les races. El racisme científic modern és el pare del semita. En l'operació de donar una nova significació al jueu, l'orientalisme va jugar un paper essencial. El jueu es pot assimilar, pot semblar un europeu, però no pot ser un europeu perquè és diferent. És una raça externa, *oriental*. És en aquest punt *científic* que el racisme modern recorre a la Bíblia, sempre científica, per encunyar el nou terme

discriminador del semita. Un dels fills de Noè, Sem, li va donar nom. Si el jueu és oriental, és possible que en aquesta nova categoria comparteixi una relació científica amb algun altre grup humà. Heus ací que irromp una altra nèmese d'Occident: l'àrab (que ja no és estrictament el musulmà o *moro* d'antany). I posant junts jueus i àrabs es va crear la raça semítica.

No voldria manllevar el protagonisme a un dels pares de la teoria de les races, el francès Ernest Renan. Segons Renan, la raça semítica és d'una "intuïció primitiva [que] sense cap esforç" arriba a la noció del déu únic. El semita representa "una configuració inferior de la natura humana" que no té "ni arts plàstiques ni ciència racional, ni filosofia ni vida política, ni tan sols organització militar". A més, el semita, amb el seu monoteïsmes, és alhora "humà més i menys religiós". En conclusió, "la raça semítica no ha entès mai la civilització en el sentit que nosaltres donem a aquest mot". En poques paraules, els semites no tenen una civilització. La tenim *nosaltres*. Qui és aquest *nosaltres*? Per a Renan i els racistes coetanis són els aris, la raça ària, és clar.

Edward Said, difunt professor de literatura comparada a la Universitat de Columbia d'origen palestí, considera que l'orientalisme va ser el mite predominantment cristià de l'Europa secular postil·lustrada. En tant que mite predominantment cristià, solament podia contenir les dues velles nèmese cristianes, l'infidel musulmà –transmutat en àrab–, i el pèrfid jueu –fortament biològitzat. No van faltar els jueus, com el primer ministre britànic Benjamin Disraeli, que van sentir una atracció positiva pel mite orientalista i racista del semita aglutinant de l'àrab i el jueu. Quan a partir de 1880 l'antisemitisme racial, pròpiament modern, va començar a ser popular sobretot a França i Alemanya, les

SALVADOR LLORENS

**EN L'OPERACIÓ DE DONAR
UNA NOVA SIGNIFICACIÓ
AL JUEU, L'ORIENTALISME VA
JUGAR UN PAPER ESSENCIAL.
EL JUEU NO POT SER UN
EUROPEU, ÉS DIFERENT**

**L'ANTISIONISME ÉS EL NOU
TERME COMÚ, COMODÍ
DESNATURALITZAT PER
AQUESTA JUDEOFÒBIA
ANCESTRAL SEMPRE
TRANSMUTANT**

intencions de la teoria racial van quedar més paleses. L'afer Dreyfuss a França –l'acusació falsa contra un oficial francès d'origen jueu d'haver passat secrets als alemanys– va fer la resta. El sionisme va sorgir justament d'aquest ambient en el qual el jueu emancipat i assimilat continuava essent jueu, i pèrfid, gràcies al semita i a la teoria racial.

Una de les exoneracions vulgars àmpliament emprada quan s'acusa un antisionista de reproduir discursos antisemites és la de dir que tant àrabs com jueus són semites i que els àrabs no són part del seu objecte antisemita. Quan es reproduceix aquest argument, s'està reproduint la teoria racista del segle XIX, la que pròpiament va crear l'*antisemi-*

tisme –cal no oblidar que el terme *antisemitisme* va ser encunyat a l'Alemanya finisecular vuitcentista pels mateixos antisemites. El concepte *semític* ha quedat fixat en la filologia de la mà de les *lengües semítiques*, sense que hi hagi hagut una contestació intel·lectual, a excepció potser del crític teòric de la Universitat de Columbia Gil Anidjar. Encara avui, en les llengües semítiques i en l'antisemitisme perpetuem la teoria racial dels racistes del segle XIX com Renan i companyia. Dubto que puguem trobar cap exemple popular i acadèmic generalitzat de l'ús de la noció de raça ària i els aris.

L'antisemitisme no existeix. Allò que existeix és Occident. Primer va ser el constructe grecocristià que va manllevar

i suplantar la tradició jueva. Després va convertir el jueu en pèrfid deïcida, *l'altre* per excel·lència, objecte de ver odi i anihilació. Finalment, el que semblava un futur europeu lluminós amb la llibertat, la igualtat, l'emancipació i l'assimilació va acabar en el racisme científic exterminador del feixisme a Auschwitz. Avui, l'odi al jueu s'expressa en l'antisionisme, en el context de la fallida moral que és la guerra entre àrabs i israelians. Si bé és justificat per motius polítics i humanitaris benintencionats, l'antisionisme és el nou terme comú, comodí desnaturalitzat per aquesta judeofòbia ancestral sempre transmutant.

Historiador